

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 6 maj 2011

Mål nr

Ö 5120-09
Ö 867-10

I

SÖKANDE

AA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat HK

MOTPARTER

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

2. FK

c/o Advokat EMF

Ombud och målsägandebiträde: Advokat EMF

II

SÖKANDE

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

Dok.Id 56793

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

MOTPARTER

1. SA (tidigare R)

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat CM

2. LA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat KOW

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2006-06-26 i mål B 1339-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen beviljar resning av Göta hovrätts dom den 26 juni 2006 i mål B 1339-06, dels jämlikt 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken till förmån för AA, dels jämlikt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken till men för SA och LA, och förordnar att målet ska tas upp till ny behandling i hovrätten, vad gäller MA såvitt avser ansvar och skadestånd och vad gäller SA och LA såvitt avser ansvar.

Högsta domstolens förordnande den 13 november 2009 att vidare åtgärder inte ska äga rum för verkställighet av hovrättens dom om utvisning av AA ska bestå till dess att annorlunda förordnas.

Högsta domstolen förklarar SA och LA häktade. Så snart häktningsbeslutet har verkställts ska det anmälas till Högsta domstolen, som då kommer att bestämma tid för förhandling i häktningsfrågan.

För det biträde HK lämnat AA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 82 823 kr, varav 52 470 kr för arbete, 19 393 kr för tidsspillan och 10 960 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 16 564 kr.

För det biträde CM lämnat SA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 29 211 kr, varav 26 235 kr för arbete och 2 976 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 5 842 kr.

För det biträde KOW lämnat LA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 39 131 kr, varav 20 405 kr för arbete, 13 268 kr för tidsspillan och 5 458 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 7 825 kr.

För biträde åt FK i Högsta domstolen tillerkänns EMF ersättning enligt lagen om målsägandebitråde med 19 676 kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 3 935 kr.

Det ankommer på hovrätten att pröva frågan om rättegångskostnad och om ersättningsskyldighet för rättshjälpskostnader i resningsärendet i samband med målet efter dess återupptagande.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Natten mot den 16 november 2005 i Högsby berövades AR livet genom att han tilldelades ett stort antal knivhugg och slag med tillhyggen samt genom att het

olja hälldes på honom. R (S) A, LA och A (M) A anhölls och häktades i november 2005 som misstänkta för att ha begått gärningen. I mars 2006 åtalades de för att tillsammans och i samförstånd och eventuellt även med andra personer ha gjort sig skyldiga till mord på AR. SA och LA åtalades i andra hand för att ha anstiftat brottet och medverkat till det eller för att i vart fall ha underlåtit att hindra den underårige MA från att begå brottet. MA erkände grov misshandel och vållande till annans död. SA och LA förnekade gärningen.

Tingsrätten fann i dom den 26 april 2006 åtalet mot MA för mord styrkt och bestämde påföljden till slutet ungdomsvård fyra år samt förordnade att MA skulle utvisas ur riket. Han förpliktades vidare att utge skadestånd till ARs mor FK. Tingsrätten ogillade åtalet mot SA och LA och därmed sammanhängande yrkanden om utvisning och skadestånd. Två nämndemän var skiljaktiga och ansåg det styrkt att SA och LA hade deltagit som medgärningsmän i mordet.

Både åklagaren och MA överklagade tingsrättens dom. Åklagaren yrkade att hovrätten skulle fälla SA och LA i enlighet med åtalet och utvisa dem. Vidare yrkade åklagaren att hovrätten skulle bestämma påföljden för MA till fängelse. MA yrkade å sin sida att hovrätten skulle döma honom för grov misshandel och vållande till annans död samt sätta ned påföljden och lämna yrkandet om utvisning utan bifall. MA yrkade också att skadeståndet skulle sättas ned. FK biträdde åtalet och överklagade tingsrättens dom beträffande samtliga tilltalade i skadeståndsdelen. I dom den 26 juni 2006 fastställde hovrätten tingsrättens dom beträffande samtliga tilltalade. Hovrättens båda nämndemän var skiljaktiga och ansåg det styrkt att SA och LA hade deltagit som medgärningsmän i mordet.

MA och FK överklagade hovrättens dom. MA yrkade att Högsta domstolen skulle upphäva eller tidsbegränsa beslutet om utvisning. FK överklagade

domen såvitt gällde samtliga tilltalade beträffande såväl ansvar som skadestånd. Högsta domstolen beslutade den 2 augusti 2006 att inte meddela prövningstillstånd. Hovrättens dom stod därmed fast.

MA frigavs den 19 november 2009 från den slutna ungdomsvården. När verkställigheten av denna påföljd var i det närmaste avslutad ansökte MA om resning beträffande hovrättens dom. Han har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla såväl åtalet som det enskilda anspråket samt undanröja utvisningsbeslutet. I andra hand har han yrkat att Högsta domstolen ska återförvisa målet till hovrätten för ny prövning.

På yrkande av MA har Högsta domstolen den 13 november 2009 beslutat att vidare åtgärder för verkställighet av hovrättens dom såvitt avser utvisningen inte ska äga rum.

Riksåklagaren har förklarat sig inte ha någon erinran mot att resning beviljas till förmån för MA men bestritt bifall till yrkandet att Högsta domstolen omedelbart ska ändra hovrättens dom.

FK har bestritt bifall till MAs resningsansökan.

Riksåklagaren har ansökt om resning till men för SA och LA och yrkat att Högsta domstolen efter beviljad resning ska häkta SA och LA som på sannolika skäl misstänkta för mord.

SA och LA har bestritt bifall till resningsansökningen och häktningstyrkandet.

SKÄL

Hovrättens dom

1. Hovrätten fann att den samlade bevisningen inte kunde ses på annat sätt än att det var fråga om ett hedersrelaterat brott. Utredningen gav bilden att fler än en person hade deltagit i dödandet av AR och att MA hade starkt överdrivit sin egen roll. Kvarlämnandet av en kniv med MAs fingeravtryck liksom en kamera med fotografier av honom poserande med kniven stärkte bilden av överdrifter. Vid angivna förhållanden kunde det enligt hovrätten inte komma i fråga att enbart på grundval av MAs erkännande finna åtalet mot honom styrkt. Härtill kom enligt hovrätten att MAs berättelse i avgörande hänseenden var oförklarligt detaljfattig och att berättelsen gav intryck av att vara tillrättalagd för att dölja de rätta förhållandena. Bortsett från den roll som MA gett sig själv stämde emellertid hans berättelse om händelseförloppet i stora drag med de uppgifter om detta som fanns i det kriminaltekniska utlåtandet. Av det drog hovrätten slutsatsen att MA i vart fall följt händelsen i lägenheten på nära håll. Även om begränsade blodstänk på MAs jeans ingav tvivel om dennes roll i utförandet av dådet, visade spåren att han hade varit tillräckligt nära AR för att det skulle stärka bilden av att han deltagit i dödandet av denne, utan att det för den skull kunde anses utrett att han utdelat de dödande knivhuggen. Den angivna bevisningen ansågs tillräckligt stark för att fälla MA för att uppsåtligen ha medverkat som gärningsman vid dödandet av AR.

2. Beträffande LA var det enligt hovrätten främst skador på armarna och den högra handen som var besvärande. Enligt ett rättsintyg hade skadorna ett utseende som var förenligt med att de kunde ha uppkommit vid händelsen och att hon hade kommit i kontakt med het eller frätande vätska. LA hade enligt hovrätten inte kunnat lämna någon trovärdig förklaring till skadorna, men för en fällande dom krävdes att det med utgångspunkt från skadorna kunde anses ställt utom rimligt tvivel inte endast att skadorna härrörde från den heta oljan

utan även att LA själv hade hållt oljan över AR eller i vart fall medverkat till att den hållts över honom. Någon säker slutsats i det avseendet utifrån enbart skadorna kunde inte dras. Avseende både LA och SA fanns teknisk bevisning i form av deras fingeravtryck på en majsoljeflaska. Eftersom de bodde i lägenheten kunde avtrycken emellertid ha tillkommit vid en händelse helt skild från den som hade med brottet att göra. Beträffande SA fanns även teknisk bevisning i form av blodavtryck från hans skor i hallen. Det gick dock enligt hovrätten inte att dra någon säker slutsats om i vilket skede SA hade avsatt dessa.

3. Hovrätten fann att flera av de omständigheter som tydde på att MA inte ensam kunde ha utfört gärningen pekade i riktning mot att någon utanför familjen kunde ha varit delaktig. Bl.a. hade i hallen påträffats sko- och fotavtryck som inte kunde identifieras och vittnet NE hade uppgett att det förekom två bilar när familjen A tidigt på morgonen den 16 november 2005 lämnade bostaden, förutom familjens blå bil också en vit. Vidare hade SA under kvällen sagt till Z att det fanns bröder till honom i H som var beredda att låta döda henne och AR, och Z hade hört högljudda röster från lägenheten som hon inte kunde identifiera. Sammantaget, med utgångspunkt i de tekniska och rättsmedicinska utredningarna samt de i målet lämnade uppgifterna om vad som hade förekommit i lägenheten, var det inte ställt utom rimligt tvivel att LA och SA hade berövat eller fysiskt medverkat till att beröva AR livet. Hovrätten fann vidare att det inte heller var ställt utom rimligt tvivel att LA eller SA hade uppsåtligen främjat gärningen med råd på ett sådant sätt att de kunde anses ha medverkat som gärningsmän. Inte heller ansågs de kunna dömas för medverkan till mordet eller för att ha underlåtit att hindra MA från att begå gärningen.

MAs resningsansökan

4. MA hävdar i sin resningsansökan att mordet inte gick till så som hovrätten utgått från. Han har i polisförhör lämnat en ny berättelse om vad som förekom, enligt vilken SA och LA var gärningsmän och han själv inte var delaktig i mordet på något annat sätt än att han befann sig i lägenheten när det inträffade. Till stöd för sin resningsansökan åberopar han, förutom de nya förhören med honom själv, ett polisförhör med brodern M, ett nytt utlåtande av rättsläkaren Erik Edston, enligt vilket de nu lämnade uppgifterna är i huvudsak förenliga med de skador som AR uppvisade, och ett nytt utlåtande av bl.a. kriminalteknikern Roger Magnusson som visar att de nya uppgifterna är i huvudsak förenliga med den tekniska utredning som skedde i samband med förundersökningen år 2005.

5. MA har som grund för sin resningsansökan anfört att resonemanget i hovrättens dom är sådant att det mot bakgrund av hans nu lämnade uppgifter och vad som i övrigt framkommit är sannolikt att han skulle ha frikänts, eller dömts för brott under en mildare straffbestämmelse, om uppgifterna hade varit kända vid domstolarnas prövning, samt att det under alla förhållanden finns synnerliga skäl att bevilja honom resning.

Riksåklagarens och målsägandens inställning

6. Riksåklagaren har anfört att det är sannolikt att MA skulle ha frikänts, eller att den brottslighet han skulle ha dömts för hade hänförts under en mildare straffbestämmelse, om han hade lämnat den berättelse han nu lämnat redan under förundersökningen och rättegången, samt att det i vart fall finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om han har förövat det brott för vilket han har dömts.

7. FK har som skäl mot bifall till resningsansökningen anfört följande. Om MA hade lämnat de uppgifter han nu lämnar är det, vid en samlad bedömning där föräldrarnas uppgifter och den övriga bevisningen beaktas, sannolikt att såväl MA som föräldrarna hade dömts för mordet. MAs berättelse är tillrättalagd och bör bemötas med stor försiktighet. Det kan inte uteslutas att de nya uppgifterna är tillkomna med avsikten att de ska hjälpa MA att få resning och att undgå utvisning till A.

Riksåklagarens resningsansökningar

8. Sedan MA ansökt om resning återupptog riksåklagaren förundersökningen och ansökte i februari 2010 om resning till men för SA och LA. Riksåklagaren har anfört i huvudsak följande. Under förundersökningen efter mordet antog polis och åklagare att MAs erkännande och berättelse inte speglade hela sanningen om vad som hade inträffat när AR dödades. Utredningen visade att SA och LA hade varit hatiskt inställda till AR och gjort uttalanden om att han skulle kunna drabbas av våld. Inget i utredningen talade med någon styrka för att MA kände samma hat. Hovrätten var alltför försiktig när den bedömde bevisningen mot SA och LA. När nu MA lämnar sin nya berättelse, där han pekar ut SA och LA som gärningsmän, stämmer den med de antaganden som polis och åklagare tidigt gjorde och med den tekniska bevisningen.

9. Om MA under förundersökningen och rättegången hade lämnat den berättelse han nu lämnar är det enligt riksåklagaren sannolikt att SA och LA skulle ha dömts för dödandet av AR. MAs nu avgivna berättelse ter sig fullt möjlig och stöds av utlåtanden från rättsläkaren och kriminaltekniker. Ett starkt stöd för den nya berättelsen är vidare enligt riksåklagaren att den inte har lämnats för att påverka verkställigheten av det utdömda frihetsstraffet, även om den kan ha påverkats av den förestående utvisningen. Stöd för den nya berättelsen finns också däri att MA pekar ut sina föräldrar SA och LA som

gärningsmän och uppger att ingen annan var närvarande. Om han hade lämnat den nya berättelsen enbart för att själv kunna få resning hade han kunnat ta fasta på det som åklagaren och hovrätten har anfört om att andra personer kan ha funnits med, och säga att han inte vågade ange dessa personer. Förhöret med psykologen Andrea Aspegren visar vidare, enligt riksåklagaren, att den nya berättelsen har växt fram under viss vanda under vistelsen på ungdomshemmet och att det inte finns något påtagligt som stödjer en misstanke att MA skulle vilja lämna en berättelse som är helt osann och som anger hans föräldrar för mord.

10. Riksåklagaren åberopar till stöd för sin resningsansökan nya polisförhör med MA och med psykologen Andrea Aspegren samt de utlåtanden som nämns i punkt 4.

SAs inställning

11. SA har anfört i huvudsak följande till stöd för att resningsansökningen ska avslås. Det enda som har tillförts ärendet är att MA har lämnat nya uppgifter. Hans utsaga är både luddig och svårförståelig. Kriminalteknikern och rättsläkaren har funnit att de nya uppgifterna i vissa delar är oförenliga med deras iakttagelser. Det finns starka skäl att ifrågasätta MAs trovärdighet. Han hade under den tid då han var inlåst god kontakt med sin familj, men något hände när han skulle friges. Han är född i I och har levt sitt liv där med undantag för några månaders vistelse i A. Han har skäl att frukta utvisningen till Af eftersom han har svag anknytning dit, men även på grund av de allmänna förhållandena där. Vidare har han en flickvän i S och har barn med henne. Att MAs nya berättelse har växt fram under vanda kan förklaras av att han nu falskeligen anklagar föräldrarna för brott.

LAs inställning

12. LA har anfört i huvudsak följande som skäl mot bifall till resningsansökningen. Utöver MAs ändrade berättelse har inget nytt framkommit. Hans bekännelse godtogs av tingsrätten och hovrätten även om tvivel yppades om dess sanningshalt. Att han ändrat sin berättelse utgör inte någon ny omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats. Han hade normal kontakt med sina föräldrar intill fyra dagar före frigivandet, då han avbröt kontakten. Mot slutet av strafftiden förklarade han för LA att han övervägde, i syfte att själv kunna få skadestånd, att säga att andra hade begått brottet.

Högsta domstolens bedömning av riksåklagarens resningsansökningar

13. Av resningsansökningarna bör de som avser resning till men för SA och LA prövas först.

14. Enligt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken får resning beviljas till men för den tilltalade om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år samt det åberopas någon omständighet eller något bevis som inte tidigare förebringats, och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade hade dömts för brottet eller detta hade hänförts under en väsentligt strängare straffbestämmelse än den som har tillämpats.

15. Resning är ett extraordinärt rättsmedel och beviljas bara i undantagsfall. Bestämmelserna om resning kan sägas utgöra resultatet av en avvägning mellan två motstående intressen. Det ena intresset är att slutligt avgjorda rättstvister inte ska kunna bli föremål för förnyad prövning (den s.k. orubblighetsprincipen). Det andra intresset är att ett avgörande ska vara materiellt riktigt (den s.k. sanningsprincipen). Avvägningen mellan dessa intressen har i

bestämmelserna om resning i brottmål gjorts olika beträffande resning till nackdel för den tilltalade och resning till förmån för denne så att möjligheterna till resning är väsentligt mer begränsade i det förra fallet. I rättspraxis har det sålunda ansetts att det krävs mera avgörande nytt material för en ny rättegång mot den som har frikänts än för att ge möjlighet att i efterhand fria någon från en fällande dom (se NJA 1998 s. 321 och NJA 2001 s. 687). Det har också hävdats att det villkor för resning som innebär att de nya omständigheterna eller bevisen sannolikt skulle ha lett till en annan utgång i målet bör tillämpas strängare när det är fråga om resning till men för den tilltalade än när ansökan är till den tilltalades förmån (se Torsten Cars, Om resning i rättegångsmål, 1959, s. 215 f. och Lars Welamson, Rättegång VI, 3 uppl. 1994, s. 230).

16. Den bevisning som åberopas i resningsärendet ska värderas mot bakgrund av den i hovrätten gjorda prövningen av skuldfrågan. Den i hovrätten förebringade utredningen ska i princip värderas och bedömas på det sätt som kommer till uttryck i domen. Någon fristående värdering av den i målet framlagda bevisningen ska alltså normalt inte göras i resningsärendet. Det kan dock finnas behov av att göra en viss egen bedömning av utredningen om det inte framgår av domen hur domstolen har värderat bevisningen. I det läget måste resningsdomstolen självständigt väga den gamla bevisningens tyngd. Till det kommer att ny utredning kan påverka bedömningen av bevisvärdet av ett redan prövat bevis, och att styrkan av den bevisning som förelegat är av intresse. För att det ska kunna avgöras om den nya bevisningen har sådan vikt att förutsättningar för resning föreligger måste den sålunda bedömas med beaktande av den gamla bevisningens värde i enlighet med vad som har redovisats i domen eller, om sådan redovisning saknas eller inte ger tillräcklig ledning, har fastställts efter resningsdomstolens självständiga bedömning. (Se NJA 2010 s. 295, som avsåg resning till förmån för den tilltalade, punkterna 14, 15 och 22.)

17. I detta mål är särskilt att märka att hovrätten fann att den bevisning som förelåg inte rimligen kunde ses på något annat sätt än att det var fråga om ett hedersrelaterat brott. Av betydelse är vidare att det var klarlagt att både SA och LA befann sig i lägenheten under skeendet och att LA hade brännskador som hon inte kunde lämna någon trovärdig förklaring till. Enligt hovrätten var bilden av händelsen sammantaget att mer än en person fysiskt hade deltagit i dödandet av AR och att MA hade starkt överdrivit sin roll.

18. När en person ändrar sin tidigare utsaga kan man inte låta bedömningen i resningsärendet avse den tänkta situationen att den nya utsagan hade lämnats redan från början. Man kan sålunda vid bevisvärderingen inte bortse från att olika uppgifter lämnats i skilda stadier, och det måste också beaktas vilken tidsrymd som har förflutit mellan de båda utsagorna. En viktig faktor vid bedömningen är vidare de olika motiv som kan tänkas för personens ändrade inställning och den förklaring som denne lämnat. (Se NJA 2001 s. 687 och Welamson, a.a., s. 225 f.) När faktorer av dessa slag beaktas tar bedömningen väsentligen sikte på sannolikheten för att bevisningen, om resning beviljas, kommer att leda till en annan utgång (se Welamson, a.a., s. 227).

19. MA har förklarat att han på senare tid har kommit till insikt om att han blev utnyttjad och att hans föräldrar gjorde något som var allvarligt fel. Att han lämnade oriktiga uppgifter under förundersökningen och rättegången berodde, enligt vad han nu berättat, på att han blev övertalad och pressad och kände det som sin uppgift att ta på sig mordet, inte minst med tanke på de svårigheter som hans yngre syskon skulle drabbas av om föräldrarna hamnade i fängelse under lång tid. Psykologen Andrea Aspegren har berättat att MA i det längsta inte ville prata om mordet under sin tid på ungdomshemmet, men att han under den sista tiden uppgav att han kände sig utnyttjad och upplevde att han hade fått ta på sig mer ansvar än han borde ha gjort.

20. Enligt det nya kriminaltekniska utlåtandet har det inte framkommit särskilt mycket nytt förutom att rollfördelningen förändrats. I utlåtandet bedöms det att minst två starka personer utförde gärningen. I det nya utlåtandet från rättsläkaren anges att det i vissa delar föreligger överensstämmelse mellan MAs nu lämnade uppgifter och ARs skadebild, medan det i andra avseenden finns diskrepanser. De senare avser skador som AR enligt MAs nya uppgifter ska ha fått av slag med långsidan av ett järnrör eller ett basebollträ, men som snarare har uppkommit av stöt med den vassa kanten av ett järnrör eller ett annat relativt vasst tillhygge. Sammantaget får utlåtandena anses innebära att MAs nu lämnade uppgifter, också vad gäller rollfördelningen, väsentligen är förenliga med vad som framkommit i de rättsmedicinska och kriminaltekniska undersökningarna.

21. Vid den bedömning som nu ska göras går det inte att bortse från att utredningen enligt domstolarna pekade i riktning mot att någon utanför familjen kunde ha varit delaktig, inte heller från den omständigheten att MA har ändrat sin berättelse i en riktning som är till hans fördel. Det går därvid inte heller att bortse från att han står inför hot om livstids utvisning. Det allmänna intrycket av de förhör som nu har hållits är också att han i vissa delar medvetet tonar ner sin roll. Sammantaget gör dessa omständigheter att det finns anledning till försiktighet vid bedömningen av hans nya uppgifter.

22. Kvar står de omständigheter som enligt hovrätten talade för att SA och LA var delaktiga i mordet, att MAs berättelse i rättegången framstod som påtagligt tillrättalagd och att den nya berättelsen stämmer avsevärt bättre med vad man har anledning att förvänta sig vid ett s.k. hedersmord. Hovrätten fann att det var ett sådant mord. Det har vidare inte framkommit något särskilt skäl för MA att osant beskylla sina föräldrar för ett mord som de inte begått. Den omständigheten att det är sina föräldrar han anger får anses med viss styrka

tala för att hans uppgifter är i huvudsak riktiga. Den nya berättelsen är också väsentligen förenlig med den tekniska undersökningen.

23. Även med beaktande av vad som sagts i punkt 21 och av den försiktighet som är nödvändig vid resning till men för den tilltalade, är den nya bevisningen sammantaget sådan att såväl SA som LA sannolikt skulle ha dömts för mordet om bevisningen hade förelegat vid rättegången. Resning ska därför enligt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken beviljas till men för SA och LA.

Högsta domstolens bedömning av MAs resningsansökan

24. Enligt 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas till förmån för den tilltalade om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas, och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikännts eller till att brottet hade hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som har tillämpats (huvudregeln). Av det andra ledet i samma punkt följer att resning också får beviljas om det med hänsyn till vad som åberopas och i övrigt förekommer finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han har dömts (tilläggsregeln). Även enligt tilläggsregeln gäller ett krav på att den sökande åberopar en omständighet eller ett bevis som inte tidigare har förebringats.

25. Under förundersökningen och vid rättegången i tingsrätten och hovrätten erkände MA att han hade berövat AR livet genom att tilldela honom flera knivhugg och slag med tillhygge samt genom att kasta het olja på honom. Hovrätten konstaterade att det inte kunde komma i fråga att enbart på grundval av erkännandet finna åtalet mot MA styrkt, men fann att erkännandet fick sådant stöd av särskilt den kriminaltekniska undersökningen att åtalet mot honom var styrkt.

26. Att den som har dömts för ett brott tar tillbaka sitt erkännande kan endast mycket sällan utgöra grund för resning till den dömdes förmån. Det är en utgångspunkt som gäller också här. Omständigheterna i detta fall är emellertid mycket speciella. Resning ska beviljas till men för SA och LA. Åtalet mot Mas föräldrar kommer därmed att stå öppet och rättegången mot dem att återupptas. Vidare är en viktig utgångspunkt att AR enligt hovrättens bedömning dödsats till följd av sin oönskade relation med ZA och att det därför varit fråga om ett hedersrelaterat brott, en gärning som ofta involverar flera medlemmar av en familj. Oavsett om MAs resningsansökan beviljas eller inte kommer en viktig fråga i den fortsatta rättegången att vara vilka roller de olika familjemedlemmarna, innefattande MA, haft i mordet.

27. Den naturliga ordningen vid prövningen av en resningsansökan är att börja med huvudregeln för att först om resningsförutsättningar enligt den regeln saknas göra en prövning enligt tilläggsregeln. I detta fall ligger det dock närmare till hands att direkt tillämpa tilläggsregeln. Skälet till det är att den centrala frågan utifrån den befintliga utredningen är, inte om MAs nya berättelse föranleder sådant tvivel på hans skuld att det motiverar att frågan om han förövat brottet prövas på nytt, utan om omständigheterna är sådana att den fortsatta rättegång som ska hållas bör omfatta också MA. Den senare frågan är till sin natur att hänföra till tilläggsregeln.

28. Vad som sagts ovan angående bedömningen av den nya utredningen vid prövningen av riksåklagarens resningsansökan (se p. 16–22) gäller i huvudsak även vid prövningen av MAs egen ansökan. Värdet av hans uppgifter som bevis för att han inte är skyldig till mordet är dock i sig betydligt mindre än uppgifternas värde som bevis om föräldrarnas skuld. MAs berättelse sammantaget med utredningen i övrigt ger dock stöd för att han haft en annan roll i det händelseförlopp varigenom hedersmordet kom till utförande än den

som hovrätten lagt till grund för domen mot honom. Det är fullt möjligt att den bedömning som domstolen kommer att göra om olika familjemedlemmars inblandning innefattar en annan bedömning också av MAs roll än den som hovrätten gjort.

29. Det föreligger mot bakgrund av det anförda synnerliga skäl för en ny prövning av MAs skuld. Resning ska därför enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken beviljas till förmån för honom.

Sammanfattning och övriga frågor

30. I enlighet med det anförda ska resning beviljas, dels till men för SA och LA, dels till förmån för MA. Resning ska beviljas i skuldfrågan och, såvitt gäller MA, även i skadestandsfrågan. Något yrkande om resning i skadestandsfrågan beträffande SA och LA har inte framförts. Enligt 58 kap. 7 § rättegångsbalken ska målet nu åter tas upp i Göta hovrätt.

31. Med den bedömning som Högsta domstolen gör i fråga om bevisläget beträffande SA och LA är de på sannolika skäl misstänkta för mordet på AR. Då det inte är uppenbart att skäl för häktning saknas ska de häktas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Dag Victor (skiljaktig), Stefan Lindskog, Göran Lambertz (referent), Johnny Herre och Ingemar Persson
Föredragande justitiesekreterare: Cecilia Tallkvist

PROTOKOLL
2011-04-04
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 63
Mål nr Ö 5120-09
Ö 867-10

NÄRVARANDE JUSTITIERÅD

Dag Victor, Stefan Lindskog, Göran Lambertz (referent), Johnny Herre
och Ingemar Persson

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Cecilia Tallkvist

I

SÖKANDE

AA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat HK

MOTPARTER

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

2. FK

c/o Advokat EMF

Ombud och målsägandebiträde: Advokat EMF

II

SÖKANDE

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

MOTPARTER

1. SA (tidigare R)

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat CM

2. LA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat KOW

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2006-06-26 i mål B 1339-06

Ärendena föredras.

Föredraganden avger betänkande (aktbil. 64).

Högsta domstolen fattar slutligt beslut (aktbil. 65).

Justitierådet Dag Victor är skiljaktig och gillar betänkandet.

Cecilia Tallkvist

Uppvisat och lämnat för expediering 2011-05-06

Dag Victor

BETÄNKANDE
2011-04-04

Aktbilaga 64

Mål nr
Ö 5120-09
Ö 867-10
Föredragande
Cecilia Tallkvist

Jag föreslår att Högsta domstolen meddelar följande beslut.

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår resningsansökningarna.

Högsta domstolens förordnande den 13 november 2009 om inhibition av hovrättens dom såvitt avser utvisning ska inte längre gälla.

För det biträde HK lämnat AA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 82 823 kr, varav 52 470 kr för arbete, 19 393 kr för tidsspillan och 10 960 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 16 564 kr.

För biträde åt FK i Högsta domstolen tillerkänns EMF ersättning enligt lagen om målsägandebitråde med 19 676 kr, avseende arbete. Denna kostnad ska stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 3 935 kr.

För det biträde KOW lämnat LA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 39 131 kr, varav 20 405 kr för arbete, 13 268 kr för tidsspillan och 5 458 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 7 825 kr. Staten ska ersätta LA för hennes rättshjälpsavgift.

För det biträde CM lämnat SA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till 29 211 kr, varav 26 235 kr för arbete och 2 976 kr för utlägg. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 5 842 kr. Staten ska ersätta SA för hans rättshjälpsavgift.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Natten mot den 16 november 2005 i H berövades AR livet genom att han tilldelades ett stort antal knivhugg och slag med tillhyggen samt genom att het olja hälldes på honom. R(S)A, LA och A(M)A anhölls och häktades i november 2005 som misstänkta för att ha begått gärningen. I mars 2006 åtalades de för att tillsammans och i samförstånd och eventuellt även med andra personer ha gjort sig skyldiga till mord på AR. SA och LA åtalades i andra hand för att ha anstiftat brottet och medverkat till det eller för att i vart fall ha underlåtit att hindra den underårige MA från att begå brottet. MA erkände grov misshandel och vållande till annans död. SA och LA förnekade gärningen.

Tingsrätten fann i dom den 26 april 2006 åtalet mot MA för mord styrkt och bestämde påföljden till slutet ungdomsvård fyra år samt förordnade att MA skulle utvisas ur riket. Han förpliktades vidare att utge skadestånd till ARs mor FK. Tingsrätten ogillade åtalet mot SA och LA och därmed sammanhängande yrkanden om utvisning och skadestånd. Två nämndemän var skiljaktiga och ansåg det styrkt att SA och LA hade deltagit som medgärningsmän i mordet.

Både åklagaren och MA överklagade tingsrättens dom. Åklagaren yrkade att hovrätten skulle fälla SA och LA i enlighet med åtalet och utvisa dem. Vidare yrkade åklagaren att hovrätten skulle bestämma påföljden för MA till fängelse. MA yrkade å sin sida att hovrätten skulle döma honom för grov misshandel och vållande till annans död samt sätta ned påföljden och lämna yrkandet om

utvisning utan bifall. MA yrkade också att skadeståndet skulle sättas ned. FK biträdde åtalet och överklagade tingsrättens dom beträffande samtliga tilltalade i skadeståndsdelen. I dom den 26 juni 2006 fastställde hovrätten tingsrättens dom beträffande samtliga tilltalade. Hovrättens båda nämndemän var skiljaktiga och ansåg det styrkt att SA och LA hade deltagit som medgärningsmän i mordet.

MA och FK överklagade hovrättens dom. MA yrkade att Högsta domstolen skulle upphäva eller tidsbegränsa beslutet om utvisning. FK överklagade domen såvitt gällde samtliga tilltalade beträffande såväl ansvar som skadestånd. Högsta domstolen beslutade den 2 augusti 2006 att inte meddela prövningstillstånd. Hovrättens dom stod därmed fast.

MA frigavs den 19 november 2009 från den slutna ungdomsvården. När verkställigheten av denna påföljd var i det närmaste avslutad ansökte MA om resning beträffande hovrättens dom. Han har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla såväl åtalet som det enskilda anspråket samt undanröja utvisningsbeslutet. I andra hand har han yrkat att Högsta domstolen ska återförvisa målet till hovrätten för ny prövning.

På yrkande av MA har Högsta domstolen den 13 november 2009 beslutat att vidare åtgärder för verkställighet av hovrättens dom såvitt avser utvisningen inte ska äga rum.

Riksåklagaren har förklarat sig inte ha någon erinran mot att resning beviljas till förmån för MA men bestritt bifall till yrkandet att Högsta domstolen omedelbart ska ändra hovrättens dom.

FK har bestritt bifall till MAs resningsansökan.

Riksåklagaren har ansökt om resning till men för SA och LA och yrkat att Högsta domstolen efter beviljad resning ska häkta SA och LA som på sannolika skäl misstänkta för mord.

SA och LA har bestritt bifall till resningsansökningen och häktningssyrkandet.

SKÄL

Hovrättens dom

1. Hovrätten fann att den samlade bevisningen inte kunde ses på annat sätt än att det var fråga om ett hedersrelaterat brott. Utredningen gav bilden att fler än en person hade deltagit i dödandet av AR och att MA hade starkt överdrivit sin egen roll. Kvarlämnandet av en kniv med MAs fingeravtryck liksom en kamera med fotografier av honom poserande med kniven stärkte bilden av överdrifter. Vid angivna förhållanden kunde det enligt hovrätten inte komma i fråga att enbart på grundval av MAs erkännande finna åtalet mot honom styrkt. Härtill kom enligt hovrätten att MAs berättelse i avgörande hänseenden var oförklarligt detaljfattig och att berättelsen gav intryck av att vara tillrättalagd för att dölja de rätta förhållandena. Bortsett från den roll som MA gett sig själv stämde emellertid hans berättelse om händelseförloppet i stora drag med de uppgifter om detta som fanns i det kriminaltekniska utlåtandet. Av det drog hovrätten slutsatsen att MA i vart fall följt händelsen i lägenheten på nära håll. Även om begränsade blodstänk på MAs jeans ingav tvivel om dennes roll i utförandet av dådet, visade spåren att han hade varit tillräckligt nära AR för att det skulle stärka bilden av att han deltagit i dödandet av denne, utan att det för den skull kunde anses utrett att han utdelat de dödande knivhuggen. Den angivna bevisningen ansågs tillräckligt stark för att fälla MA för att uppsåtligt ha medverkat som gärningsman vid dödandet av AR.

2. Beträffande LA var det enligt hovrätten främst skador på armarna och den högra handen som var besvärande. Enligt ett rättsintyg hade skadorna ett utseende som var förenligt med att de kunde ha uppkommit vid händelsen och att hon hade kommit i kontakt med het eller frätande vätska. LA hade enligt hovrätten inte kunnat lämna någon trovärdig förklaring till skadorna, men för en fällande dom krävdes att det med utgångspunkt från skadorna kunde anses ställt utom rimligt tvivel inte endast att skadorna härrörde från den heta oljan utan även att LA själv hade hållt oljan över AR eller i vart fall medverkat till att den hållts över honom. Någon säker slutsats i det avseendet utifrån enbart skadorna kunde inte dras. Avseende både LA och SA fanns teknisk bevisning i form av deras fingeravtryck på en majsoljaflaska. Eftersom de bodde i lägenheten kunde avtrycken emellertid ha tillkommit vid en händelse helt skild från den som hade med brottet att göra. Beträffande SA fanns även teknisk bevisning i form av blodavtryck från hans skor i hallen. Det gick dock enligt hovrätten inte att dra någon säker slutsats om i vilket skede SA hade avsatt dessa.

3. Hovrätten fann att flera av de omständigheter som tydde på att MA inte ensam kunde ha utfört gärningen pekade i riktning mot att någon utanför familjen kunde ha varit delaktig. Bl.a. hade i hallen påträffats sko- och fotavtryck som inte kunde identifieras och vittnet NE hade uppgett att det förekom två bilar när familjen A tidigt på morgonen den 16 november 2005 lämnade bostaden, förutom familjens blå bil också en vit. Vidare hade SA under kvällen sagt till Z att det fanns bröder till honom i H som var beredda att låta döda henne och AR, och Z hade hört högljudda röster från lägenheten som hon inte kunde identifiera. Sammantaget, med utgångspunkt i de tekniska och rättsmedicinska utredningarna samt de i målet lämnade uppgifterna om vad som hade förekommit i lägenheten, var det inte ställt utom rimligt tvivel att LA och SA hade berövat eller fysiskt medverkat till att beröva AR livet. Hovrätten fann vidare att det inte heller var ställt utom rimligt tvivel att LA

eller SA hade uppsåtligt främjat gärningen med råd på ett sådant sätt att de kunde anses ha medverkat som gärningsmän. Inte heller ansågs de kunna dömas för medverkan till mordet eller för att ha underlåtit att hindra MA från att begå gärningen.

MAs resningsansökan

4. MA hävdar i sin resningsansökan att mordet inte gick till så som hovrätten utgått från. Han har i polisförhör lämnat en ny berättelse om vad som förekom, enligt vilken SA och LA var gärningsmän och han själv inte var delaktig i mordet på något annat sätt än att han befann sig i lägenheten när det inträffade. Till stöd för sin resningsansökan åberopar han, förutom de nya förhören med honom själv, ett polisförhör med brodern M, ett nytt utlåtande av rättsläkaren Erik Edston, enligt vilket de nu lämnade uppgifterna är i huvudsak förenliga med de skador som AR uppvisade, och ett nytt utlåtande av bl.a. kriminalteknikern Roger Magnusson som visar att de nya uppgifterna är i huvudsak förenliga med den tekniska utredning som skedde i samband med förundersökningen år 2005.

5. MA har som grund för sin resningsansökan anfört att resonemanget i hovrättens dom är sådant att det mot bakgrund av hans nu lämnade uppgifter och vad som i övrigt framkommit är sannolikt att han skulle ha frikänts, eller dömts för brott under en mildare straffbestämmelse, om uppgifterna hade varit kända vid domstolarnas prövning, samt att det under alla förhållanden finns synnerliga skäl att bevilja honom resning.

Riksåklagarens och målsägandens inställning

6. Riksåklagaren har anfört att det är sannolikt att MA skulle ha frikänts, eller att den brottslighet han skulle ha dömts för hade hänförts under en

mildare straffbestämmelse, om han hade lämnat den berättelse han nu lämnat redan under förundersökningen och rättegången, samt att det i vart fall finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om han har förövat det brott för vilket han har dömts.

7. FK har som skäl mot bifall till resningsansökningen anfört följande. Om MA hade lämnat de uppgifter han nu lämnar är det, vid en samlad bedömning där föräldrarnas uppgifter och den övriga bevisningen beaktas, sannolikt att såväl MA som föräldrarna hade dömts för mordet. MAs berättelse är tillrättalagd och bör bemötas med stor försiktighet. Det kan inte uteslutas att de nya uppgifterna är tillkomna med avsikten att de ska hjälpa MA att få resning och att undgå utvisning till A.

Riksåklagarens resningsansökningar

8. Sedan MA ansökt om resning återupptog riksåklagaren förundersökningen och ansökte i februari 2010 om resning till men för SA och LA. Riksåklagaren har anfört i huvudsak följande. Under förundersökningen efter mordet antog polis och åklagare att MAs erkännande och berättelse inte speglade hela sanningen om vad som hade inträffat när AR dödades. Utredningen visade att SA och LA hade varit hatiskt inställda till AR och gjort uttalanden om att han skulle kunna drabbas av våld. Inget i utredningen talade med någon styrka för att MA kände samma hat. Hovrätten var alltför försiktig när den bedömde bevisningen mot SA och LA. När nu MA lämnar sin nya berättelse, där han pekar ut SA och LA som gärningsmän, stämmer den med de antaganden som polis och åklagare tidigt gjorde och med den tekniska bevisningen.

9. Om MA under förundersökningen och rättegången hade lämnat den berättelse han nu lämnar är det enligt riksåklagaren sannolikt att SA och LA

skulle ha dömts för dödandet av AR. MAs nu avgivna berättelse ter sig fullt möjlig och stöds av utlåtanden från rättsläkaren och kriminaltekniker. Ett starkt stöd för den nya berättelsen är vidare enligt riksåklagaren att den inte har lämnats för att påverka verkställigheten av det utdömda frihetsstraffet, även om den kan ha påverkats av den förestående utvisningen. Stöd för den nya berättelsen finns också däri att MA pekar ut sina föräldrar SA och LA som gärningsmän och uppger att ingen annan var närvarande. Om han hade lämnat den nya berättelsen enbart för att själv kunna få resning hade han kunnat ta fasta på det som åklagaren och hovrätten har anfört om att andra personer kan ha funnits med, och säga att han inte vågade ange dessa personer. Förhöret med psykologen Andrea Aspegren visar vidare, enligt riksåklagaren, att den nya berättelsen har växt fram under viss vånda under vistelsen på ungdomshemmet och att det inte finns något påtagligt som stödjer en misstanke att MA skulle vilja lämna en berättelse som är helt osann och som anger hans föräldrar för mord.

10. Riksåklagaren åberopar till stöd för sin resningsansökan nya polisförhör med MA och med psykologen Andrea Aspegren samt de utlåtanden som nämns i punkt 4.

SAs inställning

11. SA har anfört i huvudsak följande till stöd för att resningsansökningen ska avslås. Det enda som har tillförts ärendet är att MA har lämnat nya uppgifter. Hans utsaga är både luddig och svårförståelig. Kriminalteknikern och rättsläkaren har funnit att de nya uppgifterna i vissa delar är oförenliga med deras iakttagelser. Det finns starka skäl att ifrågasätta MAs trovärdighet. Han hade under den tid då han var inlåst god kontakt med sin familj, men något hände när han skulle friges. Han är född i I och har levt sitt liv där med

undantag för några månaders vistelse i A. Han har skäl att frukta utvisningen till A eftersom han har svag anknytning dit, men även på grund av de allmänna förhållandena där. Vidare har han en flickvän i S och har barn med henne. Att MAs nya berättelse har växt fram under vånda kan förklaras av att han nu falskeligen anklagar föräldrarna för brott.

LAs inställning

12. LA har anfört i huvudsak följande som skäl mot bifall till resningsansökningen. Utöver MAs ändrade berättelse har inget nytt framkommit. Hans bekännelse godtogs av tingsrätten och hovrätten även om tvivel yppades om dess sanningshalt. Att han ändrat sin berättelse utgör inte någon ny omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats. Han hade normal kontakt med sina föräldrar intill fyra dagar före frigivandet, då han avbröt kontakten. Mot slutet av strafftiden förklarade han för LA att han övervägde, i syfte att själv kunna få skadestånd, att säga att andra hade begått brottet.

Högsta domstolens bedömning

13. Enligt 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas till förmån för den tilltalade om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas, och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Av det andra ledet i samma punkt följer att resning också får beviljas om det med hänsyn till vad som åberopas och i övrigt förekommer finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln). Även enligt tilläggsregeln gäller ett krav på att den sökande åberopar en omständighet eller ett bevis som inte tidigare har förebringats.

14. Enligt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken får resning beviljas till men för den tilltalade om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år samt det åberopas någon omständighet eller bevis, som inte tidigare förebringats, och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade dömts för brottet eller detta hänförts under en väsentligt strängare straffbestämmelse än den som tillämpats. I paragrafens andra stycke föreskrivs att resning inte får beviljas på grund av förhållande som avses i punkt 2, såvida inte parten gör sannolikt att han inte vid den rätt som meddelat domen eller genom överklagande kunnat åberopa omständigheten eller beviset eller att han annars haft giltig ursäkt att inte göra det. Enligt 4 § andra stycket samma kapitel ska ansökan om resning i brottmål till men för den tilltalade göras inom ett år från det att sökanden fick kännedom om det förhållande som ansökningen grundas på.

15. Det kan inledningsvis konstateras att för det brott som avsågs med åtalet mot SA och LA är föreskrivet fängelse i mer än ett år. De bevis som riksåklagaren åberopar i resningsärendet har inte kunnat åberopas tidigare i målet. Resningsansökningen har gjorts inom ett år från det att riksåklagaren fick kännedom om dessa.

16. Resning är ett extraordinärt rättsmedel och beviljas – även till förmån för någon som dömts i ett brottmål – bara i undantagsfall. Bestämmelserna om resning kan sägas utgöra resultatet av en avvägning mellan två motstående intressen. Det ena är att slutligt avgjorda rättstvister inte ska kunna bli föremål för förnyad prövning (av Cars i Om resning i rättegångsmål, s. 173, kallad orubblighetsprincipen). Å andra sidan föreligger intresset av att ett avgörande är materiellt riktigt (sanningsprincipen enligt Cars a.a. s. 173). Avvägningen mellan dessa intressen har i bestämmelserna om resning i brottmål gjorts olika beträffande resning till nackdel för den tilltalade och resning till förmån för denne så att möjligheterna till resning är väsentligt mer begränsade i det förra

fallet. I rättspraxis har ansetts att det krävs ett mera avgörande nytt material för en ny rättegång mot den som har frikänts än för att ge möjlighet att i efterhand fria någon från en fällande dom (se NJA 1998 s. 321 och NJA 2001 s. 687). Vidare finns i litteraturen förespråkare för att villkoret för resning, att nya omständigheter eller bevis sannolikt skulle ha lett till en annan utgång i målet om de förebringats där, bör tillämpas strängare när det är fråga om resning till men för den tilltalade än när en ansökan är till hans förmån (se Cars a.a. s. 215 f. och Welamson, Rättegång VI, 3 uppl., 1994, s. 230).

17. MA och riksåklagaren har som grund för resningsansökningarna främst åberopat att MA numera ändrat sina uppgifter. Han har i polisförhör som riksåklagaren låtit hålla uppgett att det var hans föräldrar som utförde gärningen på ungefär det sätt som han tidigare berättat om att han själv utförde den på, och att han enbart följde händelseförloppet utan att delta. MA har som förklaring till sina ändrade uppgifter i huvudsak angett att han blev tillsagd av sina föräldrar att ”ta på sig” gärningen och att han kände sig tvungen att göra det för att familjen inte skulle behöva fly utomlands och för att föräldrarna inte skulle hamna i fängelse.

18. MAs nya berättelse får inte något påtagligt stöd av några nya omständigheter eller bevis eller av tillkommande sakuppgifter som han lämnat. Psykologen Andrea Aspegren har berättat att MA inte velat prata om mordet under sin tid på ungdomshemmet, men att han under den sista tiden innan han frigavs uppgav att han kände sig utnyttjad och att han hade tagit på sig mer ansvar än vad han borde ha gjort. De uppgifter Andrea Aspegren lämnat i förhör kan emellertid inte tas till intäkt för att MAss nya uppgifter är riktiga. Enligt det nya kriminaltekniska utlåtandet har det inte framkommit särskilt mycket nytt förutom att MA bytt ut sitt agerande mot att det är hans fars agerande. I utlåtandet framhålls att det måste ha varit minst två starka personer som utförde gärningen dels i soffan med oljan, dels i hallen och att enligt de nya uppgifterna

skulle det ha varit MAs mor som hållit i AR när denne mördades. Det nya utlåtandet från rättsläkaren anger att det i vissa delar föreligger överensstämmelse mellan MAs nu lämnade uppgifter och ARs skadebild medan det i andra avseenden föreligger diskrepans mellan uppgifterna och skadebilden. Utlåtandena ger således inte något tydligt stöd för MAs nya berättelse. Det går därutöver inte att bortse ifrån att det har funnits möjlighet för MA att anpassa sin nu lämnade berättelse till vad han erfarit under den tidigare rättegången angående skadebilden hos AR.

19. Det är mot bakgrund av den i hovrätten gjorda prövningen av skuldfrågan som Högsta domstolen ska värdera betydelsen av den berättelse som MA nu lämnat och den övriga bevisning som åberopas i resningsärendena. Den i tidigare domen förebringade utredningen ska i princip värderas och bedömas på det sätt som kommer till uttryck i denna. Någon fristående omvärdering av den i målet framlagda bevisningen ska alltså inte göras i resningsärendet.

20. När en person ändrar sin tidigare utsaga kan bedömningen i resningsärendet inte utgå från den tänkta situationen att personen redan från början uttalat sig i överensstämmelse med de uppgifter som han nu synes vara beredd att lämna. Man kan vid bevisvärderingen inte bortse från att samma person lämnat olika uppgifter på skilda stadier. Man måste också beakta den tidsrymd som förflutit mellan de båda utsagorna. En annan viktig faktor är de olika motiv som kan tänkas för personens ändrade inställning och den förklaring som denne lämnat. (Se NJA 2001 s. 687 och Welamson, a.a. s. 225 f.) När faktorer av dessa slag beaktas tar bedömningen sikte på sannolikheten för att bevisningen, om resning beviljas, ska komma att leda till en annan utgång (se Welamson, a.a. s. 227).

21. I hovrätten, liksom under förundersökningen och vid rättegången i tingsrätten, uppgav MA att det var han som hade dödat AR. Hovrätten konstaterade att det inte kunde komma ifråga att enbart på grundval av erkännandet finna åtalet mot MA styrkt. Utredningen gav bilden av att fler än en person hade deltagit i dödandet av AR och att MA överdrev sin roll. Kvarlämnandet av kniven med MAs fingeravtryck liksom kameran med fotografier av honom poserande med kniven gav också det intrycket. Mot bakgrund av uppgifterna om händelseförloppet i det kriminaltekniska utlåtandet och blodstänkbilden på MAs jeans fann emellertid hovrätten att bevisningen var tillräckligt stark för att MA, utan att det för den sakens skull kunde anses utrett att han utdelat de dödande knivhuggen, skulle fällas för att uppsåtligt ha medverkat som gärningsman vid dödandet av AR.

22. I brottmålet skedde en noggrann prövning såväl av erkännandet och de uppgifter som MA då lämnade som av den övriga bevisningen. Det kan konstateras att tilltron till MAs uppgifter inte var avgörande för hovrättens bedömning att MA gjort sig skyldig till brott. Mot den bakgrunden kan de nya uppgifterna inte tillmätas sådan betydelse att det framstår som sannolikt att dessa, om resning beviljas, ska komma att leda till annan utgång för MAs del. De nya uppgifterna är inte heller av sådan karaktär att det oberoende härav kan anses föreligga synnerliga skäl för att på nytt pröva frågan om MA förövat det brott för vilket han dömts.

23. När det gäller resningsansökningen till men för SA och LA ska det beaktas att hovrättens bedömning att det inte var ställt utom rimligt tvivel att SA och LA berövat eller fysiskt medverkat till att beröva AR livet grundar sig på att flera omständigheter (se ovan p. 3) pekade i riktning mot att någon utanför familjen kan ha varit delaktig i brottets utförande. De nya uppgifterna är inte av det slaget att de är av omedelbar betydelse för den bedömningen. Med beaktande härav kan den berättelse som MA nu har lämnat inte anses

vara ett sådant mer avgörande nytt material (se ovan p. 16) som bör krävas för att resning ska beviljas till men för SA och LA.
